

Muistio

23.1.2025

VN/30384/2024
VN/30384/2024-VNK-12Valtioneuvoston kanslia
Hallitussihteeri Krista Sirén

Valtionavustusten myöntäminen puolueille puolueiden poliittisen toiminnan tukemiseen sekä puolueiden tiedotustoiminnan ja viestinnän tukemiseen sekä Ahvenanmaan maakunnan hallitukselle poliittisen toiminnan ja tiedotustoiminnan tukemiseen Ahvenanmaan maakunnassa ajalle 1.1.-31.12.2025 ja avustusten käyttöä ja valvontaa koskevat ehdot

1. Valtionavustusten myöntämiseen sovellettavat säännökset

Puoluelain (10/1969) 9 §:n 1 momentin mukaan valtion talousarvion rajoissa voidaan eduskunnassa edustettuna olevalle puolueelle myöntää avustusta sen säännöissä ja yleisohjelmassa määritellyn julkisen toiminnan tukemiseen. Avustus on jaettava puolueiden viimeksi toimitetuissa eduskuntavaaleissa saamien edustajanpaikkojen lukumäärien osoittamassa suhteessa. Puolueen avustuksesta osa voidaan osoittaa muun yhdistyksen toiminnan tukemiseen. Puoluelain 9 §:n 4 momentin mukaan avustuksen myöntää hakemuksesta valtioneuvosto.

Puoluelain 9 §:n 5 momentin mukaan muutoin avustuksen myöntämiseen, maksamiseen, käyttöön sekä valvontaan sovelletaan tämän lain ohella, mitä valtionavustuslaissa (688/2001) säädetään.

Ahvenanmaan maakunnan hallitukselle avustus myönnettäisiin valtionavustuslain nojalla. Valtionavustuslain 1 §:n mukaan lakia sovelletaan valtion talousarvioon otetusta määrärahasta myönnettävään valtionavustukseen. Lain 11 §:n nojalla valtionapuviranomainen tekee valtionavustusta koskevassa asiassa kirjallisen päätöksen (valtionavustuspäätös).

Valtioneuvoston ohjesäännön (262/2003) 4 §:n 3 kohdan mukaan valtioneuvoston yleisistunto käsittelee ja ratkaisee yhteiskuntapoliittisesti merkittävien määrärahojen jaon tai jakoa koskevat periaatteet samoin kuin määrärahojen jaon alueellisesti, jolleivät jakoperusteet ole säädöksissä tai määräyksissä taikka valtion talousarvion perusteluissa eikä kyse ole virastojen ja laitosten toimintamenoihin tarkoitetuista määrärahoista.

2. Valtionavustuksiin varattu määräraha ja sen jakaminen vuodelle 2025

Valtioneuvoston kanslian pääluokan momentille 23.20.50 Puoluetoinnin tukeminen on valtion vuoden 2025 talousarviossa myönnetty 34 566 000 euron määräraha. Määrärahaa saa käyttää puoluelain (10/1969) 9 §:n sekä puolueiden toiminnan tukemiseen myönnettävistä avustuksista annetun asetuksen (27/1973) 1 §:n mukaisesti avustuksiin eduskunnassa edustettuina oleville puolueille niiden säännöissä ja yleisohjelmissa määritellyn julkisen toiminnan tukemiseen. Määrärahasta 34 393 170 euroa on tarkoitettu käytettäväksi puolueiden poliittisen toiminnan tukemiseen sekä puolueiden tiedotustoiminnan ja viestinnän tukemiseen. Tästä 5 prosenttia on tarkoitettu puolueille naisten poliittiseen toimintaan sekä samoin 5 prosenttia puolueille niiden piirijärjestöjen toimintaan samojen perusteiden mukaisesti kuin edellä mainitut avustukset.

Postiosoite
Postadress
Postal Address
Valtioneuvosto**Käyntiosoite**
Besöksadress
Office**Puhelin**
Telefon
Telephone**Faksi**
Fax
Fax**s-posti, internet**
e-post, internet
e-mail, internetPL 23
00023 ValtioneuvostoSnellmaninkatu 1 A
Helsinki0295 16001
+358 295 16001

Määrärahaa saa käyttää 172 830 euroa avustuksena Ahvenanmaan maakuntahallitukselle poliittisen toiminnan ja tiedotustoiminnan tukemiseen Ahvenanmaan maakunnassa.

Momentin määräraha 34 566 000 euroa ehdotetaan myönnettäväksi ajalle 1.1.–31.12.2025 seuraavasti:

- Kansallinen Kokoomus r.p. (48): 8 295 840 euroa
- Perussuomalaiset r.p. (46): 7 950 180 euroa
- Suomen Sosialidemokraattinen Puolue r.p. (43): 7 431 690 euroa
- Suomen Keskusta r.p. (23): 3 975 090 euroa
- Vihreä liitto r.p. (13): 2 246 790 euroa
- Vasemmistoliitto r.p. (11): 1 901 130 euroa
- Svenska Folkpartiet i Finland r.p. (9): 1 555 470 euroa
- Suomen Kristillisdemokraatit r.p. (5): 864 150 euroa
- Liike Nyt r.p. (1): 172 830 euroa
- Ahvenanmaan maakunnan hallitus: 172 830 euroa

Ehdotettujen avustusehtojen mukaan puolueiden tulee käyttää saamastaan avustuksesta 5 prosenttia puolueen piirijärjestöjen toimintaan ja vastaava 5 prosenttia puolueen naisten poliittiseen toimintaan vuoden 2025 aikana.

Ahvenanmaan maakunnan hallitukselle myönnetty avustus tulee käyttää poliittisen toiminnan ja tiedotustoiminnan tukemiseen Ahvenanmaan maakunnassa.

3. Valtionavustuksen käyttäminen

Ehdotetussa päätöksessä puolueet veloitettaisiin käyttämään edellä mainitut 5 prosentin osuudet avustuksesta mainittuihin tarkoituksiin vuoden 2025 aikana. Puolueiden ilmoittamat piirijärjestöt on lueteltu päätösluonnoksen liitteessä 1.

Naisten poliittiseen toimintaan osoitetun avustusosuuden puolue voisi käyttää joko puolueen omaan naisten poliittiseen toimintaan tai siirtää avustusosuuden kokonaan tai osittain hakemuksessa ilmoittamalleen puolueen naisten poliittista toimintaa harjoittavalle yhdistykselle (naisjärjestö). Kyseiset naisjärjestöt on lueteltu päätösluonnoksen liitteessä 1.

Päätösehdotuksen mukaan, jos puolue siirtää piirijärjestöille päätöksessä osoitettua avustusosuutta (5 %) päätöksessä mainitun piirijärjestön käytettäväksi tai jos puolue siirtää naisten toimintaan päätöksessä osoitetun osuuden avustuksesta (5 %) käytettäväksi päätöksessä mainitulle puolueen naisten toimintaa harjoittavalle yhdistykselle (naisjärjestö), puolueen tulee siirtää avustusosuus vuoden 2025 aikana.

Muilta osin avustuksen käyttöä ei ole ajallisesti rajoitettu. Avustusta saa käyttää samana ja tulevana tilikausina, jona se on vastaanotettu.

Puoluelaisissa on säädetty puolueille sekä avustuspäätöksessä tarkoitetuille yhdistyksille tuen valvontaan liittyviä velvollisuuksia. Kaikkiin liitteessä lueteltuihin piiri- ja naisjärjestöihin sovellettaisiin puoluelain avustuspäätöksessä tarkoitettua yhdistystä koskevia säännöksiä.

4. Valtionavustusten maksaminen

Valtionavustuslain 12 §:n 1 momentin mukaan valtionavustus maksetaan valtionavustuksen saajalle yhtenä tai useampana eränä kustannusten ajoittumisen perusteella. Puoluelain 9 §:n 4 momentin mukaan avustuksen maksaa valtioneuvoston kanslia.

Valtionavustus puolueille ja Ahvenanmaan maakunnan hallitukselle ehdotetaan maksettavaksi kuukausierissä siten, että valtioneuvoston kanslia maksaa avustuspäätöksen mukaisen valtionavustuksen hakemuksessa ilmoitetulle pankkitilille kunkin kalenterikuukauden 14 päivänä tai sitä seuraavana sellaisena

arkipäivänä, jolloin valtion virastoissa ja laitoksissa on työpäivä. Tammikuun osuus maksetaan niin pian kuin käytännön maksamistoimenpiteet saadaan hoidetuksi.

5. Valtionavustusten valvonta ja avustusehdot

Puoluelain 9 e §:n 1 momentin mukaan valtiontalouden tarkastusvirasto valvoo lain 9 §:ssä tarkoitetun avustuksen käyttöä sekä puoluelain mukaista tukea, vaalikampanjan kulujen ja rahoituksen ilmoittamista sekä näihin liittyvien asiakirjojen ja tietojen laatimista ja toimittamista koskevien säännösten noudattamista puolueen, puolueen lähiyhteisön ja avustuspäätöksessä tarkoitetun yhdistyksen (valvottava) toiminnassa. Tässä tehtävässään virasto voi tarkastaa valvottavan tilinpitoa ja varojen käyttöä sekä tarvittaessa kehottaa valvottavaa täyttämään puoluelaista johtuvat velvollisuutensa.

Valtionavustusta saavia puolueita ja avustuspäätöksessä mainittuja yhdistyksiä sekä myönnetyn valtionavustuksen valvontaa koskevat lisäksi puoluelain säännökset puolueen ja avustuspäätöksessä tarkoitetun yhdistyksen kirjanpidosta ja tilityksen tekemisestä (9 a §), puolueen ja avustuspäätöksessä tarkoitetun yhdistyksen velvollisuudesta ilmoittaa tiedot vaalikampanjan kuluista ja rahoituksesta (9 b §), puolueen ja avustuspäätöksessä tarkoitetun yhdistyksen tilintarkastuksesta (9 c §) sekä puolueen ja avustuspäätöksessä tarkoitetun yhdistyksen velvollisuudesta toimittaa tilinpäätösasiakirjat valtiontalouden tarkastusvirastolle (9 d §). Valtionavustuksen valvontaan liittyvät myös puoluelain säännökset puolerahoituksen ilmoitusrekisteristä ja sen tietojen julkisuudesta (9 f §) sekä valtionavustuksen takaisinperinnästä (11 §).

Valtionavustuslain 7 §:n 3 momentin mukaan, jos valtionavustus myönnetään käytettäväksi valtionavustuspäätöksen mukaista käyttötarkoitusta toteuttavan muun kuin saajan toiminnan tai hankkeen avustamiseen, valtionavustuksen saajan on tehtävä sopimus valtionavustuksen käytöstä, käytön valvonnasta ja niiden ehdoista toimintaa tai hanketta toteuttavan kanssa.

Ehdotettujen avustusehtojen mukaan (päätöksen liite 2 kohta 4) siltä osin kuin puolueelle myönnettyä avustusta käytetään muuhun kuin puolueen omaan toimintaan, puolueen on tehtävä jokaista avustusta käyttävän yhteisön tai säätiön kanssa valtionavustuslain mukainen sopimus valtionavustuksen käytöstä, käytön valvonnasta ja niiden ehdoista noudattaen tämän avustuspäätöksen ehtoja. Tällainen sopimus olisi tehtävä myös tässä avustuspäätöksessä tarkoitettujen puolueen piirijärjestöjen ja naisjärjestöjen kanssa.

Valtiontalouden tarkastusviraston huomioiden pohjalta valtioneuvoston kanslia on pyytänyt oikeusministeriötä käynnistämään hankkeen puoluelain 9 §:n tarkistamiseksi niin, että muun muassa puoluelain ja valtionavustuslain keskinäistä suhdetta selvennetään lainsäädännössä.

Ahvenanmaan maakunnan hallitukselle myönnettävän valtionavustuksen käyttöä valvoo valtioneuvoston kanslia valtionavustuslain nojalla.

Valtionavustusten maksamista ja käyttöä sekä valvontaa koskevat avustusehdot sisältyvät ehdotettuihin avustuspäätöksiin.

